

Három büszke zászló lobog.

— A fegyverbiróság dicsérete. —

Ezt a pompás cikket a Berliner Tageblatt közli *Schmidt Pauli* tollából:

Fegyverbarát, ez a szó olyan régi, mint az emberiség. Vérellé irták ezt a szót mindenha. Bátor szó, hűség beragyogja, a halál megkoronázza. A gyermek olvas róla, az ifju álmodozik fölé. Kortársaink közül mindenki úgy gondolkozott róla, hogy sohasem fogja megérni. Most azonban, hogy megértük, a lelkünk gyökeréig érezzük annak malasztját.

Nem akarok most a saját hadseregünkben uralkodó bajtársi viszonyról írni. Ez a milyen természetes, olyan nagyszerű is.

Nem akarok a megsebesültekről sem szólani, akik — tiszt és közlegény — a nagyvárosok utcáin a legnagyobb barátsággal köszöntik egymást, ha az utcán találkoznak, mert mindnyájan egy közös hazából jöttek, mely messze kint van s melynek csatája, a neve és mindnyájának van egy nagy égő vágya: *a győzelem*.

Beszélni akarok arról a fegyverbarátságáról, mely leginkább hatotta meg sziveinket, mert *távol a hazától* tapasztaltuk, ez a fegyverbarátság az *erős németek, a vitéz osztrákok és a lovagias magyarok* fegyverbarátsága.

Ez a fegyverbarátság egyformán szilárd nagy és kicsiny megnyilatkozásaiban.

Milyen fényesen vált be ez a fegyverbarátság a Krakó előtti harcokban, amelyekben a mi németeink együtt küzdöttek az osztrák császári és a magyar királyi csapatokkal.

Mikor Rajbrot előtt december havában egy német divízió küzdött s az a veszély fenyegette, hogy jobb szárnyát az orosz tulerő körülkarolja, az osztrák-magyar sereg egyik brigádjá volt az, amely ezt megakadályozta. És viszont, mikor néhány nap múlva ez a brigád került veszedelmebe, akkor a mi csapataink siettek segélyére és elsöpörték az utból az oroszokat. Majd mikor az oroszok arra törekedtek, hogy a németeket hátba támadják, hej, *micsoda magyar ellentámadás volt az, mellyel a honvédek ezt lehetetlenné tették Limanovo mellett!*

Megfordított puskáikkal — a fegyveragygyal felfelé — rohantak a honvédhuszárok, akár a szélvész, az ellenségre. Puskaagygyal verték ki a *Nádasdy-huszárok* az oroszokat a lövészárkokból s agyonverték azokat, akik idejekorán nem futottak meg. Keserű napja volt az ugyan a huszárezrednek, mert ezen a napon az ezredparancsnok és az ezred sok derék tagja örökre behunyta a szemét, ám ez a nap egyúttal a dicsőség napja is volt. *Ez a hőstett örökre kimagasztik a háború történéseiből!*

Igy segítik a fegyverbarátok egymást nagy dolgokban. Így sietnek egymás segélyére az egyes ezredek, divíziók, seregek. Ennek a nagy *testvéries* érzésnek a hatalma azonban benne él minden egyes ember szívében egyaránt!

Épp így segítik egymást a fegyvertársak kisebb dolgokban is. Az olyan esetekben, ahol a fegyverbarátság egyénenként nyilvánul meg, az érzelem talán még nagyobb mértékben mutatkozik meg s még inkább markol a szívbe.

Eszembe jut az a *tiroli* császárvadász, aki egy sebesült *német* katonatisztet vitt a hátán és dacára annak, hogy az ellenség állandóan tüzelt rája, három órán keresztül vitte a tisztet, amíg biztonságra tudta helyezni. A német tiszt ismételtén kérte, hogy tegye le és ne kockáztassa miatta a maga életét is, de a tiroli nem hallgatott rá.

Eszembe jut a *magyar* huszárok tábor-tüze, melyhez holtfáradtan dőlt le az ember. A *németek* fáradtak és éhesek voltak és a huszárok odaadták nekik minden ennivalójukat, maguk egy kis teával és néhány cigarettával érték be csupán.

Eszembe jutnak a csaták utáni jelenetek, mikor német, magyar és osztrák egyformán

örült a diadalnak és közös *sirba* helyezte az elesett bajtársakat, akik még a halál után is *hűek* maradtak a fegyverbarátsághoz.

Eszembe jut különösen egy kép, melyet sohasem fogok elfelejteni. A reggeli ködben történt.

Lassan haladunk s lovainkat kötőféken vezetjük magunk után. Mikor a köd oszladozni kezdett, a gyenge világosságban egyszerűen egy *osztrák* dragonyos tiszt tünt fel előttünk. Sisakja nem volt a fején, helyette véres kendő volt a homlokán. Lován, melyet maga után vezetett, egy sebesült *német* gyalogos volt.

Mikor minket megpillant, öröm villan át arcán s azt mondja, hogy már sokáig nem bírta volna. Azután ájultan rogyott össze. A német gyalogosnak és az osztrák dragonyosnak erősítésül forró kávét adtunk, aztán elvittük őket a kötözőhelyre. Mikor ott a kötözőhelyen a tiszt jobban lett, elmondta a következő történetet: Az erdőben lovagolt, mikor egy cserjéből lövöldözést hallott. Odasietett és látta, hogy huszonöt kozák megrohant három német telefonistát. Kettő ezek közül már halott volt. A harmadik egy mélyedésbe fekiúdt s onnan lövöldözött vissza a kozákokra. A dragonyos nem habozott sokáig. Lesiklott lováról, aztán néhány kommandót kiáltva hátrafelé, mintha nagyobb csapat következne utána, előre tört. Mikor a tisztás közepére ért, egy golyó horzsolta a fejét. Elájult. Mikor magához tért, a kozákok már messze voltak. A csel sikerült.

A dragonyos és a gyalogos aztán kölcsönösen bekötötték egymás sebeit. A német katonának szét volt löve a térde s a dragonyos azért felsegítette a maga lovára s aztán úgy haladtak az egész éjszakán keresztül.

A dragonyos be is mutatkozott. *Gróf* nevet nevezett meg. A német katonára odahaza egyszerű *iparos*. Itt a háboruban azonban nem gróf az egyik s nem iparos a másik. Itt fegyverbarát mindkettő. Igénytelen talán ez a történet, de sohasem fogom elfelejteni.

Fegyverbarátság, milyen isteni erő ömlik, áramlik ebből a szóból! Fényes reménység, szilárd hit ez a szó! *Hit a győzelemben!*

Három büszke zászló lobogva hirdeti ezt a hitet. Barátságosan és egymást biztatva lobognak a sors szelében: a fekete-sárga, a piros-fehér-zöld és a fekete-fehér-piros . . .!

A német konzervatív vezér rólunk.

Berlinből jelentik: A német konzervatívok egyik vezére, Ernst von *Rewentlow* gróf a centrum egyik legkomolyabb politikusa. A gróf politikai és katonai kérdésekről írott entrefilet-it a *Deutsche Tageszeitungban* az egész német politikai világ a legnagyobb figyelemmel kíséri. A konzervatívok hivatalos publicistája *Rewentlow* gróf, aki bár ebben a ciklusban nem tagja a *Reichstagnak*, megmaradt továbbra is pártvezérnek. Magyarországnak a világháboruban való szerepéről egy magyar újságírónak a következőket mondotta:

— Magyarország ebben a háboruban *világtörténelmi szerepét tölti be* és mert tudja, hogy mi forog kockán, ezt a szerepet *a lehető legjobban tölti be*. Magyarország tudja, hogy ha a szláv áradat egyszer összecsap a feje fölött, akkor nem tud többé kiemelkedni ebből a tengerből, amelynek a hullámai között eddig is olyan volt, mint egy magános szikla. *Hogy mennyire fontos Magyarország szerepe ebben a háboruban, azt tudják az ellenségeink is, akik ép ezért még közvetlenül a háború előtt is mindent elkövettek, hogy szorosabb érintkezést találjanak Magyarországgal*. Nem akarok most Ausztriának és Magyarországnak a viszonyáról nyilvánosan beszélni, mert az entente sajtója valóságos mohósággal lesi az ember szavát, hogy azt nyomban kiforgassa és körülhordozza, mint valami dia-

dalmi jelvényt. Annyit azonban mondhatok, hogy úgy veszem észre, mintha *az utóbbi időben a monarchia ügyeinek vezetésében a magyar akarat sokkal jobban érvényesülne, mint azelőtt*. Ezen egyáltalában nem csodálkozom, mert egyrészt *a magyar politikusokban mindig nagyon sok erőt és iniciatívát láttam*, másrészt pedig régtől fogva az a meggyőződése, hogy *a magyar politikai akarat sokkal erősebbnek mutatkozott, mint az osztrák és mindig több pozitívumot tartalmazott*. Épp ezért német szempontból is nagyon kívánatosnak tartom, hogy ez az értékes magyar politikai akarat a jövőben is *a legteljesebb mértékben érvényre jusson*.

Arra a kérdésre, vajjon szükségesnek tartja-e a szorosabb *gazdasági* viszonyt a monarchia és Németország között, *Rewentlow* gróf így felelt:

— Abban a formában, hogy a mai állapotot felborítsuk, határozottan nem. *A mai helyzet nagyon jól bevált*, minden változtatás kockázatos és ugrás a sötétbe.

Magyarok, horvátok és bosnyákok.

Bécs, február 10. *Le Beau* vezérőrnagyot Bécsben mindenki ismeri. Évekig vezérkari főnök volt és sógora *Hötzenorf* *Conradnak*. *Le Beau* az augusztus 18-iki *sabáci* ütközetet így beszélt el:

Parancsnoka voltam a 61. számú gyalogdandárnak. Augusztus 18-án *Sabáctól* délre meg kellett támadnom a szerbeket. A harminckettedik ezred (*Budapest*) *Heisseg* ezredes alatt jobbról állott, a *bosnyákok* (*Brenner* ezredes) balról, hátul a középen, a mostani *Hindenburg*-ezred, *székesfehérváriak*.

Reggel öt órakor készen voltunk a támadásra és csak *Terstyánszky* kegyelmes ur parancsát vártuk. Végre nyolc órakor elhangzott az: *Előre!* A bosnyákok a terep fekvése miatt valamivel előbbre állottak és azt a parancsot kapták, hogy tartsák az állásukat addig, míg a *budapesti* harminckettesek velük egy vonalba jutnak. Amint azonban elhangzott az *Előre!*, a bosnyákokat már nem lehetett féken tartani. Egyszerűen megfordítják a fegyverüket és puskatussal vetik rá magukat a szerbekre. Következménye: a budapestieknek egymaguknak kell a magaslat jobb részét elfoglalniok. Derék fiúk ezek a *magyarok!* Fedezék nélkül úgy mentek előre, mint az ördögök. Aztán ezek a *bosnyákok*, fenegyerekek, mondhatom.

Én azután követtem őket az ezredtartalékkal. Mögöttem készenlétben a tizedik tüzelezred egy ütege, amely nem is volt álom rendelve. A hidfő megszálló csapathoz tartozott és így nem rendelkeztem vele. A harminckettesek előre mennek és irtózatossá tüzebe jutnak. *Ésv* pilanatra meghökkennek — az ütegeparancsnok ezt észreveszi. Egyszerre hallatszik hátulról a kiáltás: „Tábornok ur, tábornok ur!” Hátranézek s látom, mint in-teget nekem az ütegeparancsnok, vitéz kapitány *Barabás*, hogy fekiúdjek le. Annyira intetet, hogy végre megteszem és erre hirtelen hat shrapnell süvit el a fejem fölött. A saját elhatározásából nyitotta meg a tüze-lést, ez a *Barabás!* Rögtön felterjesztettem kitiüntetésre.

A tüzezség közbeavatkozására kiáltás, nem, vad ordítás tör fel a rajvonalból. Megkérdelem a vezérkari főnököt: „Mit jelent sen ez? Mi ez?” „Ez az öröm és lelkesedés egyhangu megnyilatkozása, a budapesti fiúk kiáltanak magyarul: *Éljenek a tüzezek!*” Meg is érdemelték az éljenzést, mert már az első sortüziük oly briliánsul talált, hogy a szerbek rögtön ott hagyták az állásukat.

Ezalatt az én bosnyákjaim eltűntek egy cserjésben. Kerestetnem kellett őket. Ezredesük: *Brenner* elesett, homloklövés. Két törzstisztjük és öt századosuk is ott maradt. *Barabás* most a bosnyákok ellen küzdő szerbekre is csak szórja, szórja a shrapnelleket. A harminckettesek is mind előbbre viszik a